

La Barcelona musulmana

Ya te tenemos. No intentes escaparte". Un jove de pell colrada pel sol del Rif gemega fluix, atemorit. Barboteja paraules en àrab i en espanyol. Dos membres de la policia espanyola l'encalquen amb una violència poc subtil. "Papeles, chaval". El noi no s'atreveix a enfrontar-s'hi; es resisteix dèbilment, vençut. Ni tan sols sent les solidàries paraules d'indignació que una espectadora escup contra la policia. Alguns vianants del carrer de Ferran giren el cap tot passant. Però els veïns del barri i els venedors del carrer no hi perden ni mig minut. És un espectacle fatigadorament repetit. Un home negre, punys estrets, opta per canviar de direcció i desapareix ràpidament per un carreró que encara no coneix els plans de neteja del barri.

Cada dia, tot just han acabat de posar els carrers, surt de casa la primera fornada de treballadors. Amb parsimònia, la policia es disposa també a començar la feina: "escombrar" els immigrants il·legals de Barcelona, especialment els marroquins, que n'és el col·lectiu més nombros. Només a la Ciutat Vella, ja n'hi viuen uns 3.500 sense papiers. Per la policia, la tasca de demanar documentació potser no és nova, però ara és justificada per la polèmica Llei d'Estran-

L'arribada cada vegada més insistent d'immigrants dels països del Magrib va construint dia a dia una realitat nova en el nostre país que difícilment es pot amagar. Barcelona és una bona mostra d'aquesta Catalunya mestissa que neix.

geria. Una llei molt restrictiva, que no ha pogut evitar que el país comencés a canviar irrevocablement. Uns dels principals testimonis d'aquest canvi han estat els carrers del Raval.

Una ciutat nova neix cada matí. Gairebé sense que ningú se n'hagi adonat, el paisatge ha canviat. És als carrers escrotonats de la Barcelona més antiga on s'esgruna l'eufòria olímpica d'amics per sempre i on s'apaga l'orgull de ser una capital cosmopolita. A la Barcelona precària, els amics per sempre són amics per força. Perquè els estrangers que hi arriben, i que fan possible la diversitat, no vénen per plaer.

Omar Choraifi Salmi va néixer a Tànger fa disset anys. Quan tot just estrenava l'adolescència va haver de seguir, juntament amb la mare i els tres germans, l'exili del pare a la recerca de feina. La família es va reunir a Barcelona després de vuit anys de viure separada. El pare de l'Omar deixava enrere tres anys de treball a l'Àrabia Saudita i cinc de soledat a Catalunya. L'Omar deixava enrere tot el que coneixia: família i amics. Però es va endur mitja vida.

Ara fa dos anys i mig va començar a aprendre a compaginar l'enyorança del seu país amb la curiositat per una nova cultura banyada per la mateixa mar. Ara ja sent seva Barcelona. Hi co-

neix molta gent i hi estudia segon d'FP per ser electricista algun dia. Quan es passeja pel barri de la Ciutat Vella troba constantment la familiaritat de cares brunes com la seva que el fan sentir més a casa. Hi ha una complicitat muda entre els qui, com ell, tenen els peus a Europa i amb els ulls no perden de vista la Meca. Coneix el dependent de la carnisseria *Al-Halal* del carrer del Portal Nou, que ven carn lícita per als musulmans; coneix els joves que baden a la plaça de Sant Agustí Vell, i sap on hi ha algunes de les trenta mesquites que existeixen a la ciutat i rodalies. L'Omar té la seva Barcelona, una Barcelona mestissa que cada vegada té més elements que recorden el país que va deixar. Ell serà el cicerone d'una ciutat que encara descobreix molts barcelonins de tota la vida.

La Rambla és una ratlla que divideix la Ciutat Vella, un districte de més de quatre quilòmetres quadrats d'història. I de marginació. Les respectades pedres de l'església gòtica de Santa Maria del Mar són veïnes de la vellesa sòrdida dels carrers dels Sombrerers, dels Banyes Vells, de Montcada..., carrers antics maltractats per la humitat i la misèria. Gràcies a això, els preus dels pisos són abastables per als col·lectius més desafavorits: gent gran, joves, immigrants.

Quan l'Omar va arribar a la ciutat, ja feia vint anys que la primera generació d'immigrants marroquins havia començat a establir-se a Barcelona. Abans, passaven l'estret per anar a França o a Alemanya. Però la Unió Europea va tancar les fronteres i el nostre país es va convertir en una destinació habitual. Ara l'estat espa-

La immigració marroquina ha transformat el paisatge de la Ciutat Vella de Barcelona. Només a tall d'exemple, cal assenyalar que el 20% dels nens escolaritzats en aquest districte són d'origen magribí.

nyol participa activament en la política europea d'immigració (essencialment, restringint al màxim l'establiment de treballadors no-europeus). Però encara que la Llei d'Estrangeria sigui un filtre dur, sempre s'hi esmuny algú. Com que no tenen res a perdre...

Entre els immigrants es considera del pitjor mal gust demanar si són legals o il·legals. La cosa més important és que es troben fora del seu país, en una situació sovint difícil, i que tots són germans, membres de la *umma* (comunitat de creients). Se senten solidaris amb

CARME PUÉRTOLAS

La pràctica de l'islamisme és el mètode de defensa i autoidentificació que els marroquins utilitzen quan arriben al nostre país.

L'estudi sociològic d'aquesta comunitat al Principat ha estat elaborat pel Colectivo loé en el llibre *Marroquins a Catalunya*, editat per l'Institut d'Estudis Mediterranis.

la gent que comparteix amb ells la identitat marroquina, formada indistintament per una cultura i una religió.

Tots som fills d'Al·là. Al matí, al carrer de l'Hospital hi ha una gran activitat. La intensa activitat comercial apaga el record de les dures matinades en què la marginació s'ensenyoreix de les llambordes. Sembla que el món es centri en aquestes dues fileres de botigues que tenen de tot. N'hi ha de les de tota la vida, com ara farmàcies, botigues d'alimentació, de roba, de llibres, de productes de neteja..., i n'hi ha moltes de noves. Botigues regentades per marroquins, que han descobert el miracle del tot a cent. Per les voreres brutes passa una gernació de gent variada que compra, treballa, que carrega i descarrega. N'hi ha que tenen temps per a aturar-se a xerrar una estona. "*Salam alekum*", se saluden dos senyors de cabells i ulls foscos. Les orelles profanes no poden discernir si parlen àrab o berber, la llengua del 90% dels immigrants marroquins de Barcelona. Sols entenen que esmenten la Rambla. S'acomiaten amb un breu gest de posar-se la mà al cor.

El portal de la Llibreria Científica Egipcíiques fa pudor de pixums. Són els rastres de les nits del Raval, que la llum no pot esborrar. A la vorera del davant, un cartell en àrab anuncia que als baixos de l'edifici hi ha una mesquita.

"Porta el nom del descobridor d'Al-Andalus", explica l'Omar. A qualsevol moment del dia s'hi troben homes que passen el cancell de l'entrada per perdre's darrere el portal de ferro forjat que hi ha al fons del passadís. Hi ha pregària a cada hora. Aquesta mesquita, com la majoria de les que hi ha fora del Marroc, consta només d'una sala d'oració amb les parets pelades. No té cap semblança amb els temples ostentosos de qualsevol país musulmà. Però és suficient perquè els creients hi trobin pau espiritual... i relacions socials. Els immigrants marroquins reconstrueixen el seu cercle a partir de les mesquites. Ja s'han convençut que no hi són de pas. I necessiten sacralitzar la terra on viuen.

L'Omar se sent profundament religiós. Els Choraifi segueixen tots els preceptes: resen cinc vegades al dia, celebren les festes sagrades, compleixen les normes del ramadà... I cada divendres els homes de la família van a la mesquita que tenen més a prop de casa. També en el menjar respecten la llei islàmica: no beuen alcohol, no mengen mai porc, i la carn que consumeixen és sempre *halal* (lícita). Les carnisseries *halal* són un negoci creixent al nostre país. La carn que mengen els musulmans ha de ser preparada seguint un ritual: l'animal, l'han de matar amb ganivet i mirant a la Meca. Finalment, s'ha de dir el nom de Déu. A la plaça de Sant Agustí hi ha una de les primeres botigues que en van vendre a Barcelona. És la carnisseria Rashio. A l'aparador-nevera, s'hi veu carn de vedella, pollastre, broquets o carn preparada, com anuncien unes inscripcions en espanyol i àrab. Esperant el torn, ordenadament, hi ha sobretot homes. A l'altra punta del districte hi ha la carnisseria El-Filali, que té entrades pel carrer dels Petons i del Portal Nou, molt a prop de la redacció de la revista cultural *Els quatre gats*. A la porta un cartell adverteix: "Carn importada".

Ara, la família de l'Omar no és pas clienta de cap d'aquestes botigues. A ells, els en forneix en grans quantitats un conegut que tenen a l'Hospitalet. Per sort, dels altres aliments, com el cuscús, o d'espècies, ja se'n troben pertot arreu. Fins i tot al Pryca, on compren la resta del que necessiten. "Mengem igual que al Marroc -explica l'Omar-, perquè el menjar d'aquí no ens agrada". Ell té un problema afegit: els disset anys és una època de menjar molt i cada vegada que fa un àpat amb companys es queda amb gana: "Això de menjar amb forquilla i ganivet en lloc de pa omple molt poc". Les tradicions xoquen a l'estómac.

Amics i coneguts. L'Omar es passeja pels carrers del Raval com si hi hagués viscut tota la vida. De fet, vol que el considerin català i marroquí alhora. És una doble identitat que no figura escrita en cap paper i que fa que s'hagi de

trencar el cap. Uns nois el saluden efusivament pel carrer. També el crida un home que passa amb bicicleta. "D'on et creus que són?", pregunta l'Omar. Tots tenen la cara bruna, però provenen de països diferents. "L'un és paquistanès i els altres, marroquins. Són amics del meu germà gran". Els amics de l'Omar són tots marroquins, i els ha coneguts sobretot al centre cultural Bait Al-Thaqafa. Es diverteixen passejant i parlant. Els barcelonins que coneix són només companys, per a ell. Companys de classe, amb qui queda per a estudiar, però no per a sortir. "A ells, els agrada d'anar a les discoteques i de beure alcohol. Si jo no hi vaig, creus que em tornaran a trucar, un altre dia?", comenta amb un punt de tristesa als ulls. També sap que ha de posar distància amb les noies, perquè no es podrà casar amb cap que no sigui musulmana. Ho diu la llei de Déu i ell l'accepta. Sigui com sigui, quan es casi es quedarà a Barcelona, però no voldrà viure a la Ciutat Vella, sinó a "un lloc més tranquil... i amb menys policia". Lluny del reclam hostil de la pobresa.

Oh, Europa. Falten cinc minuts per a les cinc de la tarda, l'hora de plegar a les escoles públiques. A la porta d'escoles com la del carrer de Sant Pau, ja hi ha molta gent esperant que surtin les criatures. Però a diferència del que sol passar a les escoles catalanes, la majoria de les persones que esperen no són avis i àvies. I és que prop del 20% d'alumnes de primària del Raval són fills d'immigrants. A les cinc en punt, els alumnes surten desbocats, tot i les indicacions dels mestres. Mares i germanes grans, algunes tapades amb el vel musulmà i vestides amb colors llampants, reben les criatures. Els nens expliquen eufòricament en àrab el que han après a l'escola en català. El pati de l'escola és una barreja de llengües diferents. Probablement, quan acabin l'EGB coneixeran els dos idiomes oficials al Principat —o això diu la llei— molt millor que no els pares. Molts d'aquests infants de cabells arissats i negres i de pell colrada no han viscut mai al Marroc, i per ells només és una postal d'estiu i la família llunyana. Alguns pares, preocupats pel desarrelament dels fills, els ensenyen àrab i l'Alcorà a casa, si tenen temps. També n'hi ha que porten els nens a centres com Bait Al-Thaqafa, del carrer de la Princesa, on estableixen convenis amb escoles perquè puguin anar-hi unes hores a aprendre la llengua i la cultura del país d'origen dels pares. Al Bait també reben, si ho necessiten, una ajuda especial amb el català o l'espanyol. L'Omar hi va dos dies la setmana, i una de les persones voluntàries l'ajuda en l'assignatura de català i d'història. Se sent orgullós de la seva facilitat pels idiomes i, si no tingués tan clar que vol ser electricista, es plantejaria de dedicar-se a fer de traductor.

La casa d'Omar Choraifi és un retall del Mar-

roc: catifes cobrint les rajoles fredes, els tradicionals sofàs per a ajeure's al menjador, la tetera treballada... i, presidint, una televisió que emet en àrab. El secret és a la façana de l'edifici: una antena parabòlica que pot captar tres cadenes de televisió marroquines, les úniques que la família veu oficialment. Però, de tant en tant i mig d'estrany, l'Omar connecta l'MTV o les cadenes estatals. Això l'ajuda a aprendre idiomes, diu.

Les antenes parabòliques van creixent, però encara són lluny de les possibilitats de moltes butxaques. No tothom té la sort de poder-se establir professionalment per compte propi com ha pogut fer el pare de l'Omar, que engega una empresa de fuster. La majoria de gent continua guarnint els balcons amb la tradicional exposició de roba estesa de família nombrosa. N'és un exemple l'esventrat carrer Vermell, convertit en una plaça dura que deixa despulats els edificis. Només els anima la roba multicolor. La plaça és tan inhòspita, pelada i bruta, que gairebé no tempta ni els omnipresents grafiters. Només hi ha una pintada, en guix: "Sahid Mormar Bata". El nom pertany potser a un vailet que no coneix la grafia àrab. I es diu igual que el protagonista de *Mar i Cel*. Potser sí que el fenomen actual no és la "vinguda" sinó el "retorn" dels *moriscos* al nostre país, tal com diuen alguns estudiosos.

Força lluny, hi ha una altra inscripció en guix que desafía la ronya de les parets. És al carrer del Duc de la Victòria, i diu "Hi puta.

Fuera moros. Sois camellos. Criminal". Crits a les parets que demostren que la presència de magribins encara no és vista com un fet normal. L'Omar no pateix per la discriminació dels racistes ni dels policies: la seva cara amb prou feines fa sospitar la procedència marroquina, vesteix com qualsevol altre noi de disset anys i el seu domini lingüístic és prou bo. I cosa potser més important: té els papers en regla.

Pel carrer del Duc de la Victòria passa, indiferent, una parella islàmica, potser d'àrabs, vestits de manera tradicional —gelabia, mocador al cap—, amb jaquetes per a protegir-se del fred europeu. Sobre el seu cap, els primers llums de Nadal guarneixen la nit. Els musulmans no celebren el Nadal. **Agnès Rotger**

CARME PUÉRTOLAS

CARME PUÉRTOLAS

L'Omar Choraifi. Alguns pares marroquins porten els fills a centres com el Bait Al-Thaqafa.